

Любов
Загоровська

#МОЯ УПА

Львів
Видавництво Старого Лева
2022

УДК 94(477)
3-14

Любов Загоровська

3-14 #МояУПА [Текст] : Любов Загоровська. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. — 496 с.

ISBN 978-966-448-052-6

У цій книзі — 39 розповідей про людей, які або воювали в УПА, або допомагали українській армії боротися за незалежність України майже 100 років тому. Книга про людей, які зазнали переслідувань, арештів, репресій і які залишилися незламними й нескореними у своїй боротьбі. Книга-сповідь, яку варто прочитати, аби осмислити велику сторінку історії України через призму людської долі.

УДК 94(477)

© Любов Загоровська, текст, 2022

© Іван Шкоропад, дизайн
обкладинки, 2022

© Видавництво Старого Лева, 2022

ISBN 978-966-448-052-6

Усі права застережено

ЗМІСТ

- [8] Передмова. Спогади переможців
- [10] Від авторки. Чому #МояУПА?
- [13] **Мирослав Симчич:**
«Думаю собі: ніж ганебне життя, то краще смерть»
- [30] **Катерина Бережанська:**
«Сестричко, то я був. Ви мені зробили перев'язку.
Ви мене врятували»
- [53] **Роман Німий:**
«Дунав лише про одне: воля або смерть»
- [59] **Михайло Антоняк:**
«Я був стрільцем сотні "Яструба"»
- [62] **Микола Мельник:**
«Вони думали, що я мертвий, бо не ворухився
і весь у крові був»
- [73] **Богдан Семко:**
«У нас у 1944 році вся молодь була в лісі»
- [80] **Володимир Вірста:**
«Рано-вранці стара мати під в'язницю підійшла...»
- [88] **Іван Попович:**
«Одну гранату тримали для себе»
- [94] **Микола Корольчук:**
«В УПА мене називали "Соловейко"»
- [108] **Ольга Ільків:**
«Казала: шкуродерам я не покаюся. Большевик
для мене – не людина!»
- [145] **Катерина Гаврилів:**
«Ви чули, як мужчини моляться вголос? То йде
таке ехо, ніби ви спілкуєтеся з самим Богом»

- [173] **Напаля Петрів:**
«Мені було тільки чотирнадцять років тоді»
- [199] **Стефанія Костюк:**
«Мене засудили на двадцять років каторги»
- [274] **Євдокія Гупняк:**
«Москалі ночами лазили попід хати, зазирали, чи партизанів немає»
- [283] **Параскевія Фуфалько:**
«Мені сімнадцять було, як мене випустили»
- [288] **Михайло Калиняк:**
«Я Україну любив понад усе»
- [295] **Остап Репета:**
«Я мав на своєму полі криївку. Мій брат її зробив»
- [303] **Василина Гринюк:**
«Я є бандеровка і бандеровкою вмеру»
- [315] **Василь Миронюк:**
«В УПА мав псевдо “Синиця”»
- [326] **Роман Яремак:**
«Я поклявся бути вірним Україні, доки житиму»
- [332] **Ярослав Козунь:**
«Три місяці викликали каждую ніч на допит»
- [345] **Зеновій Босович:**
«Батько в УПА, вуйко в УПА, стрий в УПА – всі упісти»
- [357] **Іван Якімчук:**
«Найстаршим біля двадцять п'ять було, рідко кому аж тридцять»
- [377] **Наталія Панько:**
«Вночі, після дванадцятої, брали на допити, били, поки сили мали»
- [382] **Розалія Мизак:**
«Грипси, такі тоненькі маленькі папірці, мені вплетуть у волосся – і я побігла»
- [391] **Микола Бурій і Анастасія Бурій:**
«То був страшний час, діти, який то був страшний час...»

- [395] **Володимир Кос:**
«Слухаю його серце, а воно то б'ється, то перестане»
- [402] **Дмитро Тринчій:**
«Треба було камінь під церквою відсунути
і туди класти зброєю для партизанів»
- [407] **Григорій Яцків:**
«Тоді відчув, що це значить: не мати своєї держави»
- [417] **Ярослав Юрцуняк:**
«От ранених як було везти?
У мене дошки на дні фіри піднімалися»
- [423] **Дмитро Сливчук:**
«Мав дістати у плечі кулю, а так дістав
у ногу розривною кулею»
- [430] **Анастасія Чупрінчук:**
«Ховалися в матраци від блощиць і так спали»
- [437] **Олексій Дмитраш:**
«То не можна було не бути зв'язаним з партизанкою»
- [441] **Катерина Гуцуляк:**
«Послідня куля для мене. Так і скажи татові»
- [448] **Мирослав Ромаш:**
«У мене псевдо було "Русявий",
мені хотілося, щоб було з буквою "р" зв'язано»
- [458] **Федір Наритник:**
«Я півтора року в одиночці сидів»
- [468] **Параскевія Панцішак:**
«Всім сказали голими колінами на снігу клячати»
- [474] **Михайло Юркевич:**
«Чого ми на своїй землі і не можемо мати України»
- [485] **Ганна Русаловська:**
«Йде слідство, копають, б'ють, люблять вони
збити з ніг і копати»

Передмова

Спогади переможців

Із текстами цієї книги я почав знайомитися через фейсбук: хештег #МояУПА не міг не привернути уваги. У стрічці мережі вони сусідували зі звичними повідомленнями інших користувачів — про приватне життя, політику, музику, кіно, літературу.

Це створювало неймовірний контекст для сприйняття опублікованих спогадів — ніби отвори в суцільному полотні сучасності, через які, на мить, проглядало минуле. Отвори, пропалені вогнем, просякнуті кров'ю. Жінки і чоловіки, яким за вісімдесят, завдяки упорядниці Любові Загоровській, раптом заговорили до нас ніби зі своїх акаунтів. Ніби ровесники. Ніби про недавнє вчора.

Вони спокійно розповідали про своє важке життя — війну, полон, торттури, табори. Іноді їхні оповіді потрапляли у резонанс із схожими новинами про нинішню війну/полон/торттури. Окреслюючи замкнуте коло історії, з якого ми досі не вирвалися.

Для мене ці розповіді були ще й поверненням в особисте не таке далеке минуле: років на двадцять назад. Схожі долі, мова оповідачів (упорядниця завбачливо зберегла її) нагадували часи, коли я сам записував спогади ветеранів УПА. Години розмов у здебільшого бідних, але завше охайних оселях тих, хто повернувся із «сибирів».

Тоді ці інтерв'ю для мене, історика, були важливим джерелом інформації про повстанський рух, адже великі масиви архівних документів про ОУН та УПА ще довго залишалися недоступними. Нині ситуація змінилася: архіви врешті відкрито, зокрема сховища КДБ, які найретельніше зберігали чи ненайбільше інформації про повстанців. Тож дослідник може на їхній основі ретельно реконструювати події сімдесятирічної давнини.

Але це не перекреслює цінності мемуарів, адже тільки вони здатні відтворити атмосферу часу, переживання людей, емоції, які не забулися через десятиліття. Без них історик ніколи сповна не зрозуміє особливостей описуваних подій, мотивів людей.

Любов Загоровська зібрала й опублікувала спогади і тих людей, які, в силу різних причин (брак можливостей/часу/бажання), самі не писали їх. Без її зусиль ми, напевно, ніколи не почули би цих голосів.

Це різні люди – жінки (здається, їх більшість у цій книжці, що додає їй цінності, адже в документах переважно чоловічі свідчення) і чоловіки; уже відомі натеper (Мирослав Симчич чи Ольга Ільків) чи неznані не лише загалу, а й дослідникам; учасники бойових дій, вояки УПА і ті, хто допомагав повстанцям: лікував, годував, передавав інформацію. Усі вони знайшли у собі силу протиставитися ворогу, що нищив наш народ.

Через десятки років герої пригадують найяскравіші моменти: для когось це участь у боях, для когось – арешт, допити, досвід виживання в таборах. Ця пам'ять важка, іноді навіть страшна, але не песимістична. Бо це мовлять переможці. Хто боровся, хто дожив до незалежності України і дочекався визнання від своєї вільної держави.

*Володимир В'ятрович,
07.12.2020,
Київ*

Від авторки

Чому #МояУПА?

Робота над цією книгою почалася абсолютно випадково. Знайомі попросили зустрітися з легендарним бійцем УПА Мирославом Симчиком, щоб записати його розповідь для якогось їхнього проекту. Звісно ж, не втрималася, аби не опублікувати на сторінці у фейсбуку фото з цієї зустрічі.

Через декілька днів після цієї розмови мені зателефонував знайомий і запропонував зробити матеріал про жінку зі Львова, яка теж була в УПА. Ще тоді здивувалася, до чого тут я, але поїхала. Вже на місці з'ясувалося, що моя героїня — з Рогатинщини (Івано-Франківська обл.) і в юності надавала медичну допомогу пораненим бійцям УПА. Пізніше інші знайомі запропонували поїхати до ще одного вояка, і так воно закрутилося...

Спочатку я просто їздила до людей і записувала їхні історії, не розуміючи остаточно, що робитиму з цими записами. Планувала передати копії розмов у кілька музеїв визвольної боротьби, щоб із ними змогли працювати історики й дослідники цієї тематики.

Власне, чотири роки тривав період, який я для себе назвала Дорога. Нікого не шукала спеціально — у дивний спосіб ці долі знаходили мене. Мені телефонували й писали листи знайомі чи незнайомі люди і казали: «У такому-то місті/селі живе людина. Приїжджайте!». Я збиралася і їхала, сиділа поруч,